

Onnellisuus erityyppisillä asuinalueilla

ARTTU SAARINEN & ILPO AIRIO & RISTO KAIKKONEN & MINNA-LIISA LUOMA

Johdanto

Onnellisuus on eräs perinteisimmistä subjektiivisen hyvinvoinnin mittareista. Onnellisuus voidaan laajasti ottaen määritellä tilanteeksi, jossa yksilö pitää elämänlaatuaan myönteisenä (Hirvonen & Mangeloa 2005). Suomalaiset ovat kansainvälisesti vertaillen menestyneet hyvin erilaisien elämäntyytyväisyys- ja onnellisuusmittarien avulla tehdyissä tarkasteluissa (Helliwell & al. 2012). Jopa noin 80 prosenttia suomalaisista on tutkimusten mukaan ilmoittanut olevansa onnellisia (ks. esim. Hirvonen & Mangeloa 2005; Torvi & Kiljunen 2005; Kangas 2010; Saari 2011, 77).

Suomi on eurooppalaisessa tarkastelussa harvaan asuttu maa, ja se asettaa omat haasteensa kansalaisten resurssien turvaamiselle erityyppisillä alueilla. Suomalaisessa asuinalueiden jaottelussa pienillä kuntakeskuksilla, taajamilla ja harvaan asutulla maaseudulla on oma merkittävä roolinsa alueellisina yhteisöinä. Näistä alueista on kansan ”kollektiivisessa muistissa” romantisoitun suomifilmimäinen kuva kiireettömyyden ja hiljaisuuden tyyssijoina. Kyselytutkimusten mukaan maaseutua pidetään usein kaupunkia parempana asuinpaikkana (Nieminen-Sundell 2011). Toisaalta pitkät välimatkat, katoavat palvelut ja elinkeinojen rakennemuutos ovat vaikeuttaneet harvaan asuttujen alueiden elinmahdollisuuksia. Monia syrjäisiä maaseutupaikkakuntia leimaakin huono taloustilanne, nuorten poismuutto ja korkea työttömyys.

Erityisesti niin sanottu kaupunkien läheinen maaseutu on osoittautunut eräänlaiseksi ”paratiisiksi” (Kainulainen & al. 2001; Rintala & Heikkilä 2004), jonne usein valikoituu muuttajaksi keskiluokkaisia lapsiperheitä. Kaupunkien läheisellä maaseudulla menee varsinkin erilaisten objektiivisten mittarien mukaan hyvin. Matala

työttömyysaste, korkea työikäisen väestön osuus kunnan asukkaista ja erilaisten psykososiaalisten ongelmien (päihdeongelmaisten osuus asukkaista yms.) vähyys ovat joitain esimerkkejä objektiivisista mittareista, joilla erilaisia asuinalueita on vertailtu toisiinsa. Kaupunkien läheisen maaseudun suurena vahvuutena voidaan pitää sitä, että monet keskeiset palvelut ja työpaikat sijaitsevat sopivan välimatkan päässä olevassa suuremmassa kaupungissa, mutta asuinympäristössä voidaan nauttia maaseudun etuina pidetyistä asioista, kuten tilasta ja elinympäristön rauhallisuudesta.

Vastaavasti usein kaupunkien lähiöillä on maine erityisen huonoina asuinpaikkoina, joiden asukkaiksi valikoituu paljon sosiaalista ongelmista kärsiviä (esim. Kortteinen 1982; Rasinkangas 2013). Todennäköisesti jokaisesta Suomen suurimmasta kaupungista löytyy lähiö, jonka nimen mainitseminen herättää varsinkin syntyperäiselle asukkaalle negatiivisia mielleyhtymiä. Monien lähiöiden maine saattaa olla historiallista perua, eikä sillä ole juurikaan tekemistä nykyisyyden kanssa. Toisaalta monissa tutkimuksissa on havaittu asuinalueiden välistä segregatiota, jossa erilaiset sosiaaliset ongelmat kasaantuvat tiettyille alueille (esim. Vaattovaara 1998; Vaattovaara & Kortteinen 2012; Rasinkangas 2013).

Tutkimuksia siitä, miten subjektiivinen hyvinvointi vaihtelee esimerkiksi maan eri osien ja asuinalueiden välillä, on tehty Suomessa jonkin verran (esim. Kainulainen & al. 2001; Heikkilä & al. 2002; Rintala & Heikkilä 2004; Karvonen & Kauppinen 2008). Vaikka aiempi hyvinvointitutkimus on tuonut esille, että maan eri osien välillä on huomattavia eroja erityisesti objektiivisessa hyvinvoinnissa (Kainulainen & al. 2001; Karvonen & Kauppinen 2009), subjektiivisen, ihmisten itsensä kokeman, hyvinvoinnin osalta aivan yhtä selviä eroja ei ole löydettävissä (ks. esim. Karvonen & Kauppinen 2008; Rintala & Heik-

kilä 2004). Toisaalta tutkimuksia, joissa olisi pyritty tarkastelemaan asuinalueen itsenäistä, muista selittävästä muuttujista riippumatonta vaikutusta subjektiiviseen hyvinvointiin, ei ole Suomessa juurikaan tehty (ks. kuitenkin esim. Heikkilä & al. 2002). Myöskään tutkimukset asuinalueen ja koetun onnellisuuden välisestä yhteydestä eivät ole Suomessa yleisiä.

Tässä artikkelissa tutkimme, mitkä tekijät selittävät niin onnellisuutta kuin sen esiintymisessä havaittavia eroja kaupunkimaisissa ja maaseutumaisissa kunnissa. Artikkelissa vertailemme koettua onnellisuutta neljän erityyppisen asuinalueen välillä (kaupungin keskusta, esikaupunki/lähiö, kuntakeskus/taajama, maaseutu). Aineistona käytämme Alueellinen hyvinvointi ja terveys (ATH) -aineistoa vuodelta 2010. Otos on poimittu Kainuun seutukunnasta, Pohjois-Pohjanmaalta (Oulun seutukunta, Oulun eteläinen alue) ja Turusta. Ennen tutkimusasetelmakua ja tuloksia tuomme esille, mitkä tekijät selittävät onnellisuutta, erityisesti kun tutkitaan erityyppisiä kuntia.

Onnellisuutta selittävät tekijät

Aikaisempi yleinen onnellisuustutkimus

Onnellisuutta selittävät tekijät voidaan pilkkoa erilaisiin ulottuvuuksiin. Bruno Frey ja Alois Stutzer (2002) ovat jaotelleet onnellisuutta erilaisten yksilöllisten selitystekijöiden perusteella. He jakoivat yksilölliset selitystekijät viiteen eri ulottuvuuteen: 1) persoonallisuustekijät (kuten hyvä itsetunto), 2) sosiodemografiset tekijät (kuten ikä, etnisuus ja sukupuoli), 3) taloudelliset tekijät (kuten elintaso ja työllisyystilanne), 4) kontekstiset ja tilannekohtaiset tekijät (kuten koettu terveys) ja 5) institutionaaliset tekijät (kuten saadut palvelut).¹

Sosiodemografisista muuttujista eniten merkitystä onnellisuuden kokemiseen on havaittu olevan siviilissäädylä. Parisuhteessa elävät ovat tutkimusten mukaan hieman onnellisempia kuin yksin elävät. Koulutuksella taas ei ole tavallisesti havaittu olevan erityistä yhteyttä onnellisuuteen. (Helliwell & al. 2012.) Tulot ja työllisyystilanne sen sijaan ovat aiempien tutkimusten mu-

kaan yhteydessä onnellisuuteen (Frey & Stutzer 2002, 107). Useissa tutkimuksissa sukupuolten välillä ei ole havaittu eroja. Niissä tutkimuksissa, joissa eroja on löydetty, naisten on havaittu olevan onnellisempia (Helliwell & al. 2012). Iän osalta tutkimustulokset ovat osin ristiriidassa keskenään (esim. Baird & al. 2010; Martikainen 2009). Yleisin tutkimustulos on, että onnellisuuden ja iän välillä on niin sanottu U-käyrä, eli onnellisuus on matalimmillaan noin 40 vuoden iässä. Yhtenä syynä tähän on muun muassa niin sanotut ”ruuhkavuodet”. Keskimäärin 30–40-vuotiaiden elämää leimaa tällöin aikapula, ja se selittää onnellisuuden laskua. (Iästä kootusti esim. Frey & Stutzer 2002, 54–55.)

Aiemman tutkimuksen perusteella kaksi onnellisuutta selittävää tekijää nousee ylitse muiden. Nämä ovat sosiaalinen pääoma ja koettu terveys. Korkealla sosiaalisella pääomalla on havaittu olevan onnellisuutta lisäävää vaikutusta. Ihmiset, jotka ovat mukana erilaisissa vapaaehtoistoiminnoissa ja harrastavat vapaa-ajalla ryhmämuotoisia aktiviteetteja, ovat tutkimusten perusteella myös keskimääräistä onnellisempia (Post 2005). Erityisen vahva yhteys onnellisuuteen on luottamuksella (Bjornskov 2006; Leung & al. 2011). Terveys nousee esille käytännössä kaikissa onnellisuustutkimuksissa, oli kyseessä sitten alueelliset tai eri maita vertailevat tutkimukset (Hirvonen & Mangeloja 2005, 12; Lane 2000, 164–165; Post 2005; Kinnunen & al. 2011; Greve 2011).² Terveiden ja onnellisuuden välinen yhteys on tutkimuksissa havaittu lineaariseksi: terveytensä hyväksi kokevat ovat myös onnellisia. Joissain tutkimuksissa on koetun terveyden lisäksi tarkasteltu muitakin terveyteen liittyviä käyttäytymistäipumuksia, kuten esimerkiksi liikunta-aktiivisuutta. Myös näillä on positiivinen yhteys onnellisuuteen (ks. esim. Martikainen 2009).

Uusi alueellisuuden huomioiva onnellisuustutkimus

Onnellisuustutkimuksen yhtenä uusimpana suuntauksena on ollut tiettyjen kaupunkimaisien alueiden tutkiminen ja ylipäätään alueellisuuden merkityksen korostaminen (esim. Leyden & al. 2011; Mustonen 2012). Tutkimuksissa

¹ Suomennosta ei ole tehty sanatarkasti. Ulottuvuudet on pyritty kääntämään siten, että ne olisivat mahdollisimman kuvailevia nimenomaan suomeksi.

² Tosin kausaliteetin suunta ei ole aivan selvä. Esimerkiksi Kinnusen & al. (2001) analyysissa löydös oli, että koetulla onnellisuudella on selvä vaikutus koettuun terveyteen. Kuitenkaan koetulla terveydellä ei ollut merkittävää vaikutusta onnellisuuteen.

selittävät muuttajat eivät ole radikaalisti eronneet väestötasolla tehdyistä onnellisuustutkimuksista, joita eriteltiin edellä. Olennaisempaa näissä alueellisuuden huomioivissa tutkimuksissa on ollut laajemman elämisyhteisön, kuten kunnan kaupunkimaisuus-/maaseutumaisuusakselin aiheuttamien erityispiirteiden, korostaminen eräänlaisena itsenäisenä institutionaalaisena kontekstina.

Alueellisuuden huomioivissa tutkimuksissa on havaittu, että suurissa kaupungeissa esimerkiksi luottamuksella paikalliseen päätöksentekoon on erilainen rooli (vrt. Leyden & al. 2011) kuin pienissä maaseutumaisissa kunnissa. Syyksi tähän on esitetty muun muassa sitä, että pienemmissä kunnissa asukkaat tuntevat ja tietävät keskimäärin paremmin kunnalliset päätöksentekijät. Myös esimerkiksi sellaiset tekijät kuin julkisten liikenneyhteyksien toimivuus tai asuinalueen turvallisuus koetaan usein isommissa kaupungeissa tärkeiksi asumisviihtyvyyteen vaikuttaviksi seikoiksi. (Esim. Dittmann & Goebel 2010; Leyden & al. 2011.) Myös lähiyhteisön merkitys on erilainen maaseudulla ja kaupungeissa. Kaupungeissa ihmisillä on usein enemmän varaa valita omien intressiensä pohjalta ne henkilöt, joiden kanssa on aktiivisesti tekemisissä. Esimerkiksi naapureiden merkitys ei ole välttämättä samanlainen kaupungeissa kuin maaseudulla. (Fischer 1982; myös Kortteinen 1982, 106–107, 167.)

Tutkimusasetelma

Aineisto ja tutkimuskysymykset

Tässä artikkelissa tutkimme erityyppisten asuinalueiden välisiä onnellisuuseroja. Artikkelin tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- 1) Miten onnellisuuden kokeminen vaihtelee erityyppisillä asuinalueilla?
- 2) Mitkä tekijät selittävät onnellisuutta erityyppisillä asuinalueilla?

Aikaisempien tutkimusten perusteella voimme vetää seuraavat hypoteesit. Ensinnäkin kuntakeskus- ja taajama-alueilla asuvien onnellisuus on suurinta johtuen siitä, että he pystyvät parhaiten hyödyntämään niin kaupunkien (työpaikat, useat palvelut jne.) kuin maaseudunkin (turvallisuus, paljon tilaa jne.) parhaat puolet. Toisena hypoteesina oletamme, että kaupunkien keskustoissa, esikaupunkialueilla tai lähiöissä asuvien onnellisuutta vähentävät jossain määrin turvattomuus ja ”osallistumattomuus” vapaa-ajan toimintoihin. Kolmas hypoteesimme on, että maaseudulla muun muassa palveluiden puute ja ikääntyvän väestön heikkenevä terveys näkyvät tuloksissa onnellisuutta vähentävinä tekijöinä.

Aineistona käytämme Alueellinen hyvinvointi ja terveys (ATH) -aineistoa vuodelta 2010. Artikkelissa käytettävä otos on poimittu Kainuun seutukunnasta, Pohjois-Pohjanmaalta (Oulun seutukunta, Oulun eteläinen alue) ja Turusta. Vastaajina ovat vähintään 20 vuotta täyttäneet 75-vuotiaille ja sitä vanhemmille ikäluokille asetettiin kaksinkertainen poimintatodennäköisyys. Kaksinkertaisen poiminnan tavoitteena oli saada riittävä määrä iäkkäitä aineistoon. Painokertoimilla otetaan huomioon poimintatodennäköisyys.

Kyselyn vastausaktiivisuus oli noin 55 prosenttia. Vastausaktiivisuudesta johtuvaa katoa korjattiin painokertoimilla, joiden suunnittelusta ja toteutuksesta vastasivat Terveysten- ja hyvinvointilaitoksen tilastotieteilijät. Painokertoimet muodostettiin käyttäen niin sanottua *inverse probability weighting* -menetelmää, jolla aineistoa painotettiin huomioiden sukupuoli, ikä, siviilisääty ja tutkimusalue. Taulukossa 1 on esitetty aineiston jakautuminen seutukunnittain ja alueen kaupunkimaisuusasteen mukaan.

Aineistomme heikkous on, että se ei edusta koko maata tilastollisessa mielessä. Mukana olevat alueet, eli Turku, Kainuu ja Pohjois-Pohjanmaa

Taulukko 1. Kyselyn vastaajat seutukunnittain ja asuinalueen mukaan (%), vastaajien lukumäärä suluissa.

	Kaupungin keskusta	Esikaupunki	Kuntakeskus	Maaseutu	Yhteensä
Kainuu	15,5 (292)	32,7 (615)	22,9 (430)	28,8 (542)	100 (1 879)
Pohjois-Pohjanmaa	17,0 (1 053)	46,3 (2 870)	20,6 (1 279)	16,1 (997)	100 (6 199)
Turku	31,7 (1 324)	66,1 (2 762)	0,9 (39)	1,2 (52)	100 (4 177)
Yhteensä	21,8 (2 669)	51,0 (6 247)	14,3 (1 748)	13,0 (1 591)	100 (12 255)

(Oulun alue), ovat keskenään erityyppisiä. Turku edustaa suurta suomalaista keskustaupunkia. Kainuu taas edustaa aluetta, missä erilaiset rakenteelliset ongelmat, kuten työttömyys, on korkea. Pohjois-Pohjanmaa taas (aineiston keräämisajankohtana) edustaa kasvualuetta, missä myös kaupunkien läheinen maaseutu on hyötynyt keskustaupungin vaurastumisesta ja kehitymisestä. Lisäksi alueelle on leimallista lestadiolaisuuden merkittävä rooli. Alue eroaa täten esimerkiksi länsirannikon ruotsinkielisestä Pohjanmaasta (ks. lisää Hyyppä & Mäki 2003).

Aluemuuttujana käytämme vastaajan subjektiivista arviota siitä, millaisella alueella hän asuu? Vastausvaihtoehtoina olivat 1) kaupungin keskusta, 2) esikaupunki/lähiö, 3) kuntakeskus/taajama ja 4) maaseutu. Onnellisuutta artikkelissa mitataan subjektiivisena kokemuksena. Selitettävänä muuttujana käytämme kysymystä ”Kuinka onnelliseksi olette kokeneet itsenne neljän viime viikon aikana?”. Vastausvaihtoehdot ovat 1) koko ajan, 2) suurimman osan aikaa, 3) huomattavan osan aikaa, 4) jonkin aikaa, 5) vähän aikaa ja 6) en lainkaan. Monimuuttuja-analyysissä muuttuja on dikotomisoitu ”onnellisiin” (ensimmäiset kolme luokkaa yhdistetty) ja ”ei-onnellisiin” (viimeiset kolme luokkaa yhdistetty).

Analyysimenetelmänä käytämme logistista regressioanalyysia. Ensimmäistä tutkimuskysymystä (asuinalueen vaikutus vastaajan onnellisuuteen) tarkastelemme neljällä eri mallilla. Ensimmäisessä mallissa tarkastelemme onnellisuuden ja asuinalueen keskinäisyhteyttä. Toisessa mallissa otamme mukaan myös vastaajan suuralueen (Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa, Turku). Näin pyrimme kontrolloimaan, etteivät onnellisuuserot johdu vastaajan maantieteellisestä sijainnista Suomessa. Kun tarkastelemme suorien jakaumien avulla onnellisten osuutta vastaajista eri suuralueilla (ks. liitetäulukko 1), havaitsemme, että eri suuralueiden erityyppisissä kunnissa on onnellisuuseroja. Erityisesti Pohjois-Pohjanmaan maaseudulla asuvien kohdalla onnellisten osuus on suurempi kuin muiden kahden alueen maaseudun asukkailla. On huomattava, että Turussa, jossa vastaajat olivat pääasiassa kaupungin keskustassa ja esikaupunkialueella asuvia, vastaukset koettussa hyvinvoinnissa eivät mainittavasti poikkea kahden muun suuralueen keskustoissa ja esikaupungeissa asuvien vastauksista. Jos Turku poikkeaisi tässä suhteessa kahdesta muusta suuralueesta, aineisto ei soveltuisi tutkimusasetelmaamme.

Nyt voimme kuitenkin olettaa, että kaupunkien keskustoissa ja esikaupungeissa asuvien koettua hyvinvointia selittää asuinalue, eikä niinkään maantieteellinen sijainti. Kolmannessa mallissa otamme mukaan sosiodemografiset muuttujat, ja neljännessä mallissa mukana ovat kaikki selittävät muuttujat. Esittelemme käytettävät selittävät muuttujat seuraavassa alaluvussa.

Asuinalueille erikseen tekemissämme analyysissä (tutkimuskysymys 2, taulukko 4) lopullisiin malleihin otetaan mukaan ne muuttujat, joiden kahdenvälinen yhteys onnellisuuteen on tilastollisesti merkitsevä. Lisäksi kontrollimuuttujaksi otetaan suuralue, vaikka se ei ollutkaan tilastollisesti merkitsevä taulukon kolme malleissa. Perusteluna suuralueen mukaan ottamiselle malleihin on, että aineiston rakenne muuttuu eri asuinalueita tarkasteltaessa. Aineiston rakenteen muutos johtuu taas siitä, että eri aineistolähteissä eri asuinalueiden osuus vastauksista vaihtelee. Lopullisissa malleissa raportoimme kerroinsuhteet ja tilastolliset merkitsevyydet. Yksittäistar-kasteluiden tuloksia emme raportoi erikseen.

Selittävät muuttujat

Käytämme artikkelissa kahdenlaisia selittäviä muuttujia. Ensinnäkin niin sanottuja sosiodemografisia kontrollimuuttujia ja toiseksi muuttujia, jotka jollain tavalla liittyvät alueellisuuteen. Selittävät muuttujat olemme valinneet aiempien onnellisuustutkimusten perusteella. Muuttujia on uudelleen luokiteltu, jotta analyysia varten saadaan riittävästi havaintoja eri luokkiin. Muuttujille tehdyt luokittelut ja niiden suorat jakaumat löytyvät taulukosta 2.³

Sosiodemografisina kontrollimuuttujina käytämme kolmea tekijää, jotka ovat ikä, sukupuoli ja siviilisääty. Varsinaisia selittäviä muuttujia on yhteensä yhdeksän: koettu toimeentulo, koettu terveys, luottamus kunnan päätöksentekoon, osallistuminen kolmannen sektorin toimintaan, julkisten liikenneyhteyksien riittävyys, välimatkat palveluihin, terveyspalveluiden riittävyys, asuinalueen turvallisuus ja tyytyväisyys naapureihin.

Koettua toimeentuloa mittaamme tarkastelemalla, onko menojen kattaminen (koettu toi-

³ Alkuperäiset tutkimuslomakkeet ovat saatavilla internet-osoitteesta http://www.thl.fi/fi_FI/web/fil/tutkimus/hankeet/ath/tutkimuslomakkeet. Muuttujien suorat jakaumat löytyvät osoitteesta <http://www.terveytemme.fi/ath/taulukot/index.htm>

meentulo) hankalaa vai ei, kun kotitalouden kaikki tulot otetaan huomioon. Koetun toimeentulon lisäksi emme erikseen tarkastele siihen läheisesti liitoksissa olevia muuttujia, kuten työttömyyttä tai koulutustasoa. Aiempi suomalainen tutkimus ei ole löytänyt selvää yhteyttä työttömyyden ja onnellisuuden välillä. Työttömyyden onnellisuutta vähentävä vaikutus näkyy nimenomaan toimeentulovaikeuksien kautta (Böckerman & Ilmakunnas 2006). Koulutuksella taas ei ole aiemman tutkimuksen perusteella suurta vaikutusta onnellisuuteen (Frey & Stutzer 2002).

Tämän jälkeen tarkastelemme muuttujaa, koeekeko vastaaja asuinalueensa turvalliseksi vai ei. Luottamusta eri instituutioihin mittaamme siten, kuinka paljon vastaaja luottaa kuntansa päätöksentekoon. Terveydentilan mittarina käytämme vastaajan omaa arviota terveydentilastaan. Sosiaaliseen pääomaan kuuluvaa ”osallistuvuus” -ulottuvuutta mitataan kysymällä vastaajilta, osallistuvatko he jonkin järjestön tai yhteisön toimintaan.

Lisäksi tarkastelemme, koeevatko vastaajat terveyskeskuslääkärin palvelut riittäviksi vai riittämättömiksi. Palvelujärjestelmän merkitystä tarkastelemme myös vastaajien mielipiteellä siitä, ovatko välimatkat palveluiden pariin liian pitkiä vai ei. Julkisen liikenneverkon riittävyttä tarkastelemme siten, ovatko asuinalueen julkiset liikenneyhteydet vastaajan mielestä hyvät vai huonot. Selittävinä muuttujina käytämme lisäksi tyytyväisyyttä naapureihin.

Selittävien muuttujien jakaumat aineistossa on esitetty taulukossa 2. Havaitsemme, että alle 35-vuotiaiden vastaajien osuus on kaupunkien keskustoissa suurin. Sen sijaan parisuhteessa eläviä on kaupungeissa vähiten. Jakauma tukee aikaisempien tutkimusten (esim. Kainulainen & al. 2001) havaintoja siitä, että työikäiset (lapsi)perheet asuvat kaupungin läheisellä maaseudulla, jolloin kaupunkien asukkaat ovat useammin nuoria ja yksinasuvia.

Jakaumien perusteella kaupungeissa asuvista useampi kuin joka kymmenes koee turvattomuutta. Maaseudulla osuus on selvästi pienempi. Kaupungeissa tai sen lähiöissä koetaan yleisesti ottaen heikkoa luottamusta paikallista päätöksentekoa kohtaan. Tulos poikkeaa jossain määrin aiemmasta tutkimuksesta, jossa nimenomaan maaseudulla luottamuksen paikalliseen politiikkaan havaittiin olevan heikompaa (Karvonen & Rintala 2004). Maaseutumaisemmissa olosuh-

teissa asuvien korkeampi keski-ikä näkyyneen siinä, että maaseudulla on keskimäärin vähemmän terveytensä hyväksi kokevia. Samoin kaupunkien keskustoissa asuvista vähemmistö osallistuu kolmannen sektorin toimintaan. Suurimmat erot eri asuinalueiden välillä ovat siinä, millaiseksi vastaaja koee välimatkat palveluihin ja julkiset liikenneyhteydet. Maaseudulla koetaan yleisesti ottaen välimatkat palveluihin liian pitkiä ja julkiset liikenneyhteydet heikoiksi (ks. myös Karvonen ja Rintala 2004).

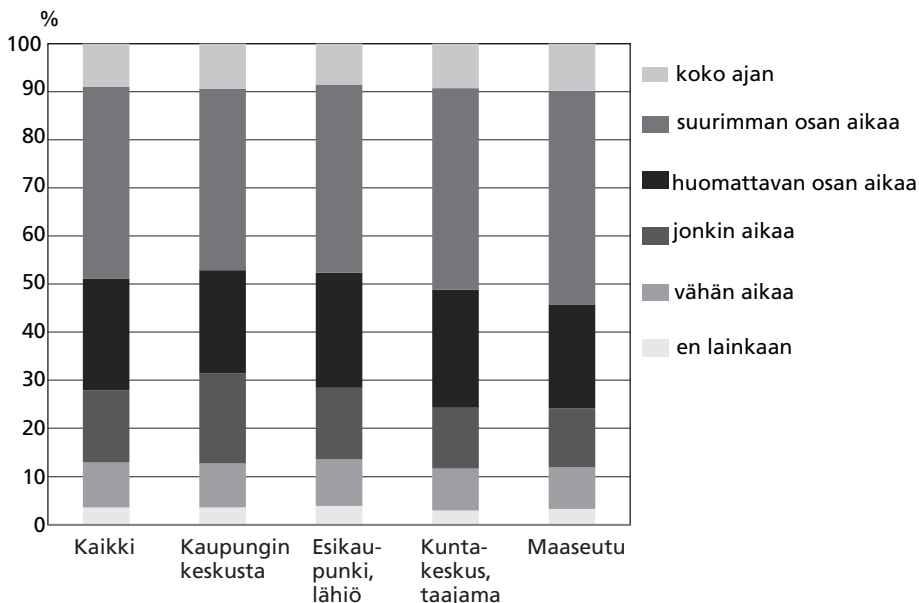
Miten onnellisuuden kokeminen vaihtelee eri asuinalueilla?

Kuviossa 1 vertailemme suorien jakaumien avulla erityyppisillä asuinalueilla elävien onnellisuutta. Kuvion perusteella maaseudulla asuvat vaikuttavat olevan keskimäärin hiveneren kaupunkilaisia onnellisempia. Itse asiassa juuri kaupunkien keskustoissa asuvat ovat vähiten onnellisia. Jos onnellisuutta tarkastellaan kaksiluokkaisena, eli vertaamme onnellisia (ensimmäiset kolme luokkaa yhdistetty) ja ei-onnellisia (viimeiset kolme luokkaa yhdistetty), erot näkyvät vielä selkeämmin. Noin 69 prosenttia kaupunkien keskustoissa asuvista osoittautuu onnellisiksi, kun heidän osuutensa on esikaupungeissa noin 72 prosenttia ja kuntakeskuksissa sekä maaseudulla noin 76 prosenttia. Näin ollen erityisesti kaupungeissa ja niiden lähiöissä sekä taajamissa asuu keskimäärin vähemmän onnellisia henkilöitä kuin maaseudulla sekä pienemmissä kuntakeskuksissa. Tulokset ovat samansuuntaisia oletuksiemme kanssa, tosin sillä erotuksella, että maaseudulla asuu kaikkein onnellisimmat ihmiset. Seuraavaksi siirrymme tarkastelemaan analyttisemmin, onko alueiden välillä tilastollisia eroja onnellisuudessa, kun tuloksia vakioidaan suuralueella, sosiodemografisilla tekijöillä ja muilla selittäväillä muuttujilla.

Taulukossa 3 tarkastelemme logistisella regressioanalyysillä, mitkä tekijät selittävät eroja onnellisuuden kokemisessa erityyppisillä asuinalueilla. Ensimmäisessä mallissa on mukana vain asuinalueen ja onnellisuuden välinen keskinäistarkastelu, toisessa myös suuralue. Kolmannessa mukaan otetaan sosiodemografiset tekijät, ja neljännessä mallissa mukana ovat kaikki selittävät tekijät.

Taulukko 2. Selittävien muuttujien jakaumat (%).

	Kaupungin keskusta	Esikaupunki, lähio	Kuntakeskus tai muu taajama	Maaseudun haja-asutusalue
Ikä				
Alle 35 v	40,9	30,9	25,8	18,3
35–49 v	14,2	22,8	31,7	27,8
50–63 v	19,6	25,8	25,1	30,2
Yli 64 v	25,2	20,5	17,4	23,7
Sukupuoli				
Nainen	53,2	51,7	52,1	48,4
Mies	46,8	48,3	47,9	51,6
Siviilisäät				
Avoliitto tai avoliitto	53,3	65,0	73,3	74,2
Yksin asuva	46,7	35,0	26,7	25,8
Koettu toimeentulo				
Ei hankalaa	68,9	68,1	69,2	68,7
Hankalaa	31,1	31,9	30,8	31,3
Asuinalueen turvallisuus				
Kyllä	86,0	87,0	93,9	95,9
Ei	14,0	13,0	6,1	4,1
Luottamus kunnan päätöksentekoon				
Hyvä	17,8	17,0	24,8	23,7
Kohtalainen	41,2	43,1	46,9	41,2
Huono	41,0	40,0	28,4	35,1
Koettu terveys				
Hyvä tai melko hyvä	65,9	60,4	62,3	54,6
Keskinkertainen	23,9	28,1	27,5	32,7
Huono tai melko huono	10,2	11,5	10,2	12,7
Osallistuu 3. sektorin toimintaan				
Kyllä	56,2	49,9	53,0	51,7
Ei	43,8	50,1	47,0	48,3
Terveyskeskuspalveluiden tarve				
Riittävä tai ei käytetty	87,1	84,6	84,3	82,0
Riittämätön	12,9	15,4	15,7	18,0
Liian pitkä matka palveluihin				
Ei	93,8	90,0	92,1	66,2
Kyllä	6,2	10,0	7,9	33,8
Huonot julkiset liikenneyhteydet				
Ei	94,0	90,6	85,7	59,6
Kyllä	6,0	9,4	14,3	40,4
Tyytyväisyys naapureihin				
Tyytyväinen	77,1	80,5	86,1	89,5
Ei-tyytyväinen	22,9	19,5	13,9	10,5



Kuvio 1. Onnellisuus eri alueilla (%).

Asuinalueen vaikutus onnellisuuteen näkyi jo kuviossa 1, ja logistinen regressioanalyysi vahvistaa tuloksen. Mallin 1 mukaan maaseudun haja-asutusalueilla ja kuntakeskuksissa/taajamissa elää onnellisempaa väkeä kuin kaupunkien keskustoissa tai esikaupungeissa/lähiöissä. Liitetaulukosta 1 taas havaittiin, että suuralueiden välillä on eroja onnellisuuden kokemisessa. Pohjois-Pohjanmaan maaseudulla asuu muita alueita enemmän onnelliseksi itsensä kokevia. Siksi suuralue otetaan mukaan malliin 2 kontrollimuuttujaksi. Edelleenkin asuinalueen erot säilyvät. Ero onnellisen maaseudun ja vähemmän onnellisen kaupunkiseudun välillä ei poistu myöskään, vaikka asuinalue vakioidaan samaan aikaan sosiodemografisten tekijöiden ja suuralueen kanssa (malli 3). Tilastolliset merkitsevyydet onnellisuuden kokemisen eroissa tosin vähenevät sosiodemografisten muuttujien lisäämisen myötä.

Kun otamme kaikki tekijät mukaan tarkastelemaan (malli 4), erot kaupunkien keskustoissa ja esikaupungeissa/lähiöissä asuvien sekä maaseudulla ja kuntakeskuksissa/taajamissa asuvien välillä kasvavat jälleen. Erilaisten selittävien muuttujien lisäämisen jälkeenkin päätulos säilyy täten samana. Maaseudun haja-asutusalueilla ja kuntakeskuksissa/taajamissa asuu aineistomme perusteella onnellisempia ihmisiä kuin kaupunki-

en keskustoissa tai esikaupungeissa/lähiöissä. Tulos on edelleen vain osin alkuoletustemme mukainen. Oletimme, että maaseudun haja-asutusalueella onnellisuus olisi (tilastollisesti merkitsevästi) matalampaa kuin kuntakeskuksissa/taajamissa, mutta näin ei vaikuta olevan.

Koska aineisto ei edusta koko Suomea, vaan kolmea toisistaan poikkeavaa maantieteellistä aluetta, otettiin malleihin kontrollimuuttujaksi myös suuralue. Kuten taulukosta 3 havaitaan, tuloksiin tämä vakiointi ei vaikuttanut. Koska Turussa on hyvin vähän vastaajia maaseudulta (ks. taulukko 1), teimme regressiomallit myös siten, että suuraluemuuttujasta tehtiin kaksiluokkainen (yhdistimme Turun ja Kainuun ja käytimme referenssiluokkana Pohjois-Pohjanmaata). Näiden mallitukien jälkeenkin tuloksissa ei tapahtunut suuria muutoksia. Kaupungeissa asuvat olivat edelleen vähemmän onnellisia kuin maaseudulla asuvat tämänkin tilastollisen toimenpiteen jälkeen.

Jotta osaisimme tarkemmin vastata kysymykseen, miksi haja-asutusalueiden asukkaat ovat onnellisempia kuin kaupunkien keskustoissa asuvat, on syytä tarkastella eri selittävien tekijöiden vaikutuksia aluetyypeittäin. Toisin sanoen olemme kiinnostuneita siitä, mitkä tekijät selittävät eri asuinalueiden sisäisiä eroja asukkaiden onnellisuudessa.

Taulukko 3. Onnellisuuteen vaikuttavat tekijät (logistinen regressioanalyysi, odds ratiot).

	Malli 1	Malli 2	Malli 3	Malli 4
Asuinalue				
Kaupungin keskusta	.695***	.725**	.770*	.284***
Esikaupunki, lähiö	.800**	.825*	.838	.588**
Kuntakeskus tai muu taajama	.996	.979	.948	.710**
Maaseudun haja-asutusalue	1.00	1.00	1.00	1.00
Suuralue				
Kainuu		1.104	.996	1.083
Pohjois-Pohjanmaa		1.175*	1.135	1.089
Turku		1.00	1.00	1.00
Ikä				
Alle 35 v			.888	.662***
35–49 v			.794**	.631**
50–63 v			.856*	.757**
Yli 64 v			1.00	1.00
Sukupuoli				
Mies			.756***	.775***
Nainen			1.00	1.00
Siviilisääty				
Avo- tai avioliitto			2.188***	2.018***
Yksinasuva			1.00	1.00
Koettu toimeentulo				
Ei hankalaa				1.563
Hankalaa				1.00
Asuinalue turvallinen				
Kyllä				1.150
Ei				1.00
Luottamus kunnalliseen päätöksentekoon				
Hyvä				1.668***
Kohtalainen				1.197*
Huono				1.00
Koettu terveys				
Hyvä tai melko hyvä				4.010***
Keskinkertainen				1.803***
Huono tai melko huono				1.00
Osallistuuko 3. sektorin toimintaan				
Kyllä				1.327***
Ei				1.00
Terveyskeskuspalveluiden tarve				
Riittävä tai ei käytetty				1.059
Riittämätön				1.00
Pitkä matka palveluihin				
Ei				1.276*
Kyllä				1.00
Huonot julkiset liikenneyhteydet				
Ei				1.276*
Kyllä				1.00
Tyytyväisyys naapureihin				
Tyytyväinen				1.525***
Ei-tyytyväinen				1.00
Kokonaismallin pseudoselitysaste, %	5	6	4,9	18,9

Onnellisuutta selittävät tekijät erityyppisillä asuinalueilla

Taulukossa 4 esitetään kullekin asuinalueityypille erikseen onnellisuutta selittävien muuttujien regressiomallit. Mukaan on otettu vain ne muuttujat, joilla yksittäistarkasteluissa löytyy tilastollista merkitsevyyttä sekä kontrolliksi suuralue. Näin malleista saatiin tilastollisesti paremmin selittäviä ja pystyttiin paremmin välttämään pienten havaintomäärien esiintyminen soluissa.

Kolmen sosiodemografisen muuttujan (ikä, sukupuoli ja siviilisääty) onnellisuuserojen selitysvaikutus vaihtelee asuinalueittain. Kaupunkien keskustoissa asuvien onnellisuuseroja selittää kaikki kolme sosiodemografista muuttujaa. Vastaavasti kuntakeskuksissa/taajamissa asuvien kohdalla iällä ei ole merkitystä ja maaseudulla asuvilla vain siviilisäädellä on merkitystä. Sosiodemografisten selittävien muuttujien vaikutus onnellisuuteen on pääsääntöisesti aiemmassa tutkimuksessa havaittujen tulosten suuntainen. Parisuhde lisää onnellisuutta kaikilla asuinalueilla, naiset ovat onnellisempia kuin miehet. Iän kohdalla onnellisuuden U-käyrä voidaan havaita esikaupungeissa/lähiöissä asuvien kohdalla, mutta kaupunkien keskustoissa asuvien kohdalla iän merkitys onnellisuuteen on lineaarisempi. On kuitenkin huomattava, että vetosuhteiden perusteella 35–49-vuotiaat ovat myös kaupunkien keskustoissa asuvien keskuudessa vähiten onnellisia. Toki erot ovat erittäin pienet verrattuna alle 35-vuotiaisiin.

Tyytyväisyys naapureihin on yhteydessä onnellisuuteen erityisesti maaseudulla. Tulos tukee Claude Fischerin (1982) havaintoa siitä, että naapureilla on ylipäättään merkittävämpi rooli maaseudulla. Syynä on Fischerin mukaan se, että kaupungeissa sosiaaliset suhteet ovat monipuolisempia ja valinnanvaraa on enemmän. Myös esikaupungeissa/lähiöissä asuvilla tyytyväisyys naapureihin nousee esiin onnellisuutta selittävänä tekijänä. Tämä asuinalueityyppi sisältää niin ”betonilähiöitä” kuin rivitalo-/pientaloalueita, joissa molemmissa naapurien merkitys asuinviihtyvyyteen ja onnellisuuteen voi olla hyvinkin tärkeä.

Maaseudulla onnellisuus ei ole samalla tavoin yhteydessä sosiaaliseen pääomaan kuin muilla asuinalueilla. Esimerkiksi kun kaikki tekijät vakioidaan, voimme havaita, että luottamuksella paikalliseen päätöksentekoon osoittautuu olevan yhteys onnellisuuteen kaikkialla muualla paitsi

maaseudun haja-asutusalueilla. Kaupunkien keskustoissa myös osallistumisella kolmannen sektorin toimintaan on havaittavissa selvä yhteys onnellisuuden kokemiseen.

Tietyt onnellisuuteen vaikuttavat tekijät ovat korostuneesti esillä henkilöillä, jotka asuvat kaupunkien keskustoissa. Ensinnäkin hyvä koettu terveys on selvästi yhteydessä onnellisuuteen kaupunkien keskustoissa asuvilla. Voimakas yhteys onnellisuuden ja terveydentilan välillä löytyy tosin kaikilta asuinalueilta. Tulos on linjassa aieman onnellisuustutkimuksen havaintojen kanssa (esim. Lane 2000). Samoin julkisten kulkuyhteyksien merkitys korostuu kaupunkien keskustoissa asuvien koettuun onnellisuuteen. Selitys tähän on luonnollinen. Kaupunkien keskustoissa julkista liikenneverkkoa käytetään enemmän kuin maaseudulla, missä yksityisautoilun merkitys on lähtökohtaisesti suurempi. Huonot liikenneyhteydet vaikeuttavat kaupungeissa asuvin elämää ja vähentävät onnellisuutta.

On ehkä jossain määrin yllättävää, että taulukon 4 perusteella asuinalueen turvallisuudella tai terveyspalvelujen saatavuudella ei ole tilastollisesti merkitsevää yhteyttä onnellisuuteen millään asuinalueella. Yksittäistarkasteluissa yhteys näiden muuttujien ja onnellisuuden välillä vielä löytyy, mutta kun kaikki muuttujat ovat samassa mallissa, niin yhteys katoaa. Osin tässä lieinee taustalla, että havaintomäärät ovat kohtalaisen pienet, erityisesti haja-asutusalueilla. Näin nämä muuttujat eivät myöskään nouse tilastollisesti merkitseviksi.

Johtopäätökset

Aiempi suomalainen tutkimus on tuonut esille, että hyvinvoinnin objektiiviset alue-erot ovat kohtalaisen suuria. Eroja on paitsi maan eri osien välillä, niin myös kuntatyypeittäin kunnan asukastiheyden mukaan. Harvaan asutulla maaseudulla elintaso on ollut objektiivisin mittarein perinteisesti matalinta. Subjektiivisin mittarein erot eivät ole olleet kuitenkaan samalla tavalla suuria. (Esim. Kainulainen & al. 2001; Heikkilä & al. 2002; Karvonen & Kauppinen 2008.) Aiempi subjektiivisen hyvinvoinnin alueellinen tutkimus ei ole keskittynyt tarkemmin onnellisuuteen, kuten tässä artikkelissa tehdään.

Aiemman tutkimuksen perusteella hypoteesimme olivat, että kuntakeskus- ja taajama-alu-

Taulukko 4. Onnellisuutta selittävät tekijät eri asuinalueilla (logistinen regressioanalyysi, odds ratio).

	Kaupungin keskusta	Esikaupunki, lähio	Kuntakeskus, taajama	Maaseutu
Ikä				
Alle 35 v	.460**	.729*	-	-
35–49 v	.448**	.621**	-	-
50–63 v	.969	.702**	-	-
Yli 64 v	1.00	1.00	-	-
Sukupuoli				
Mies	.647*	.835*	.599**	-
Nainen	1.00	1.00	1.00	-
Siviilisääty				
Avo- tai avioliitto	2.511***	1.971***	1.893**	1.764**
Yksinasuva	1.00	1.00	1.00	1.00
Koettu toimeentulo				
Ei hankalaa	1.631*	1.557**	1.455	1.667**
Hankalaa	1.00	1.00	1.00	1.00
Asuinalue turvallinen				
Kyllä	1.213	1.077	1.078	2.100
Ei	1.00	1.00	1.00	1.00
Luottamus paikalliseen päätöksentekoon				
Hyvä	1.771*	1.629**	2.077*	1.197
Kohtalainen	1.402	1.245	.927	.980
Huono	1.00	1.00	1.00	1.00
Koettu terveys				
Hyvä tai melko hyvä	6.281***	3.165***	5.785***	3.558***
Keskinkertainen	2.248**	1.606**	2.421**	1.713*
Huono tai melko huono	1.00	1.00	1.00	1.00
Osallistuuko 3. sektorin toimintaan				
Kyllä	2.272***	1.145	-	1.293
Ei	1.00	1.00	-	1.00
Terveyskeskuspalveluiden tarve				
Riittävä tai ei käytetty	-	1.186	1.246	-
Riittämätön	-	1.00	1.00	-
Pitkä matka palveluihin				
Ei	1.128	1.338	-	1.179
Kyllä	1.00	1.00	-	1.00
Huonot julkiset liikenneyhteydet				
Ei	2.523**	1.228	1.565	-
Kyllä	1.00	1.00	1.00	-
Tyytyväisyys naapureihin				
Tyytyväinen	1.225	1.665***	-	2.753***
Ei-tyytyväinen	1.00	1.00	-	1.00
Suuralue				
Kainuu	1.321	1.116	1.090	.931
Pohjois-Pohjanmaa	.960	1.101	1.141	1.068
Turku	1.00	1.00	1.00	1.00
Kokonaismallin pseudoselitysaste, %	28,5	16,7	19,9	17,7

eilla asuvien onnellisuus on suurinta johtuen siitä, että he pystyvät parhaiten hyödyntämään niin kaupunkien (työpaikat, useat palvelut jne.) kuin maaseudunkin (turvallisuus, paljon tilaa jne.) parhaat puolet. Toiseksi kaupunkien keskustoissa tai esikaupunkialueilla ja lähiöissä asuvien onnellisuutta vähentävät jossain määrin turvattomuus ja ”osallistumattomuus” vapaa-ajan toimintoihin. Kolmanneksi maaseudulla muun muassa palveluiden puute ja ikääntyvän väestön heikenevä terveys näkynevät tuloksissa onnellisuutta vähentävinä tekijöinä.

Hypoteesimme eivät pitäneet täysin paikkaansa. Tutkimustulostemme perusteella maaseutu osoittautuu asuinalueeksi, jossa elää onnellisimpia ihmisiä kuin kaupungeissa tai taajama-alueella/kuntakeskuksissa. Erot maaseudun ja kaupunkimaisten asuinalueiden välillä säilyivät, vaikka regressiomalleihin lisättiin erilaisia onnellisuutta selittäviä muuttujia tai vastaajan maantieteellinen alue. Näissä tuloksissa, kuten muissakin, on syytä muistaa, että aineisto ei edusta maantieteellisesti koko maata, vaan ainoastaan tarkasteltuja suuralueita. Kaksi tekijää onnellisuuden taustalla nousee esiin jokaisella asuinalueella: parisuhde ja hyvä koettu terveys ovat tulostemme perusteella sellaisia onnellisuutta lisääviä tekijöitä, että näiden toteutuessa edes asuinalueella ei ole väliä. Alueellisuuteen liittyvät tekijät, kuten kaupunkien turvattomuus, eivät juuri selittäneet onnellisuuseroja erityyppisissä kunnissa.

Tässä artikkelissa asuinalueiden jakautuminen kaupunki–maaseutu-akselilla ei ole suoraan vertailtavissa esimerkiksi edellä mainittujen tutkimusten (Kainulainen & al. 2001; Heikkilä & al. 2002; Karvonen & Kauppinen 2008) käytämiin asuinalueuokitteluihin. Voidaan kuitenkin tulkita, että aineistomme vastaajista suurin osa asuu muualla kuin niin sanotulla kaupunkien läheisellä maaseudulla. Kuten taulukosta 2 nähdään, harvaan asutulla maaseudulla asuu paljon iäkkäitä ihmisiä eivätkä nuoret lapsiperheet ole millään tavoin vahvasti edustettuina. Tässä artikkelissa kaupunkien läheistä maaseutua kuvaakin ehkä parhaiten vastausvaihtoehto ”kuntakeskus, taajama”.

Mitä tuloksemme sitten yleisemmin kertovat? Onnellisuuden selitystekijämme olivat yksilöllisiä. Kansainvälinen tutkimus on usein käyttänyt selittäjinä makrotason tekijöitä, kuten bruttokansantuotetta tai laajemmin hyvinvointivaltion vaikutuksia onnellisuuteen (esim. Rothstein

2010). Keskustelu hyvinvointivaltion vaikutuksesta onkin onnellisuustutkimuksen peruskysymyksiä. Monissa analyyseissa on havaittu, että hyvinvointivaltiolla on onnellisuutta edistävä vaikutus (esim. Saari 2012, 69). Onnellisuus on korkeimmalla tasolla maissa, joita perinteisesti pidetään laaja-alaisina hyvinvointivaltioina (esim. Tanska, Norja, Ruotsi, Suomi ja Alankomaat). Tosin joissain tutkimuksissa hyvinvointivaltion ja onnellisuuden välistä yhteyttä ei ole löydetty (Veenhoven 2000). Kuitenkin useilla julkisen vallan instituutioilla pystytään lisäämään kansalaisten onnellisuutta (Veenhoven 2004).

Tässä tutkimuksessa olemme käyttäneet eräänlaisena piilomuuttujana hyvinvointivaltion vaikutusta. Ennen kaikkea kunnallinen palvelujärjestelmä (terveydenhuolto, julkinen liikenne & al.) on analyysimme ”taustamuuttuja”, jonka vaikutusta onnellisuuteen olemme epäsuorasti mitanneet. Kunta on merkittävin institutionaalinen makrotason tekijä, joka antaa resursseja ihmisen jokapäiväisen elämän hallintaan (ks. Heikkilä & al. 2002, 21). Kuntien asema hyvinvoinnin resurssien lisääjänä on korostunut erityisesti vuoden 1993 valtionapujärjestelmän uudistamisen jälkeen (Niemi & Saarinen 2012). Kun kunnilla on vapaus itse kohdistaa rahansa eri palveluihinsa ja toisaalta niiden väestörakenteet ovat keskenään hyvin erilaisia, merkitsee tämä sitä, että myös kansalaiset ovat eri asemassa siinä, mitä julkisilla palveluilla on heille tarjottavana.

Perinteinen jako lienee, että harvaan asutulla maaseudulla olevissa pienissä kunnissa palvelujärjestelmä ja infrastruktuuri ovat niukempia. Useiden syrjäisten kuntien käytettävissä olevat verotulot esimerkiksi terveydenhuoltoon ovat vähäisemmät kuin kasvukeskuksilla. Maantieteellisesti matalamman elintason alueet sijaitsevat useimmiten Itä- ja Pohjois-Suomessa. Huonosti pärjääviä alueita on leimannut 1990-luvulta lähtien voimistunut muuttoliike kaupunkien, korkea työttömyys sekä suurempi vanhusväestön osuus. (Esim. Kainulainen & al. 2001; Rintala & Heikkilä 2004; Siirilä & al. 2002.) Vaikka objektiivisesti mitattuna maaseutualueet ovat menettäneet ”suomifilmimäistä” kiiltoaan, niin tulostemme perusteella siellä kuitenkin asuu onnellista väkeä. Erilaiset institutionaaliset tekijät, kuten terveyskeskuspalvelut tai julkiset liikenneyhteydet, eivät analyysimme mukaan tunnu vaikuttavan juurikaan ihmisten onnellisuuteen. Toisaalta vaikka palvelujärjestelmän avulla

ei pystytä selittämään onnellisuutta, saattaa yhteys kuitenkin olla epäsuora. Esimerkiksi kunnan terveystalvurjärjestelmä saattaa selittää joiltain osin sitä, kuinka terveitä ovat kunnan eri väes-

töryhmät, kuten siellä asuvat vanhukset. Terveystaas on analyysiemme perusteella tärkein onnellisuutta selittävä muuttuja kaikissa kuntatyypeissä.

KIRJALLISUUS

- Baird, Brendan M & Lucas, Richard E & Donnellan, Brent M: Life satisfaction across the lifespan: Findings from two nationally representative panel studies. *Social Indicator Research* 99 (2010): 2, 183–203.
- Bjornskov, Christian: The multiple facets of social capital. *European Journal of Political Economy* 22 (2006): 1, 22–40.
- Böckerman, Petri & Ilmakunnas, Pekka: Elusive effects of unemployment on happiness. *Social Indicators Research* 79 (2006): 1, 159–169.
- Dittman, Joerg & Goebel, Jan: Your house, your car, your education: The socioeconomic situation of the neighborhood and its impact on life satisfaction in Germany. *Social Indicator Research* 96 (2010): 3, 497–513.
- Fischer, Claude S: *To dwell among friends*. Chicago: The University of Chicago Press, 1982.
- Frey, Bruno & Stutzer, Alois: *Happiness and economics*. California: Princeton University Press, 2002.
- Greve, Bent: Happiness and social policy in Denmark. P. 136 – 144. In Greve, Bent (ed.): *Happiness and social policy in Europe*. Northampton: Edward Elgar, 2011.
- Heikkilä, Matti & Rintala, Taina & Airio, Ilpo & Kainulainen, Sakari: *Hyvinvointi ja tulevaisuus maalla ja kaupungissa*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, 2002.
- Helliwell, John & Layard, Richard & Sachs, Jeffrey: *World happiness report*. Columbia: The Earth Institute, Columbia University, 2012.
- Hirvonen, Tatu & Mangelöja, Esa: You will find a fortune, but not the fortune you seek – on income and happiness. *Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto*, 2005.
- Hyypää, Markku & Mäki, Juhani: Social participation and health in a community rich in stock of social capital. *Health Education Research* 18 (2003): 6, 770–779.
- Kainulainen, Sakari & Rintala, Taina & Heikkilä, Matti: *Hyvinvoinnin alueellinen erilaistuminen 1990-luvun Suomessa*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, 2001.
- Kangas, Olli: Olemmeko maailman onnettomin kansa? Empiirinen tutkimus ei tue väitettä suomalaisten synkkydestä. *Sosiaalivakuutus* (2010): 1, 31–32.
- Karvonen, Sakari & Kauppinen, Timo: Hyvinvoinnin vajheet maalla, kaupungeissa ja kaupunkikeskuksissa. S. 276–292. Teoksessa Moisio, Pasi & Karvonen, Sakari & Simpura, Jussi, & Heikkilä, Matti (toim.): *Suomalaisten hyvinvointi 2008*. Helsinki: Stakes, 2008.
- Karvonen, Sakari & Kauppinen, Timo: Kuinka Suomi jakautuu 2000-luvulla? Hyvinvoinnin muuttuvat alue-erot. *Yhteiskuntapolitiikka* 74 (2009): 5, 467–486.
- Karvonen, Sakari & Rintala, Taina: Alueellisten hyvinvointierojen kasvu jatkuu. *Yhteiskuntapolitiikka* 69 (2004): 2, 159–170.
- Kinnunen, Kirsi & Virtanen, Pekka & Valtonen, Hannu: Koettu onnellisuus ja koettu terveys. Sairaus ei tee onnettomaksi, mutta onneton ei pysy terveenäkään. *Yhteiskuntapolitiikka* 76 (2011): 4, 387–396.
- Korttinen, Matti: *Lähiö*. Helsinki: Otava, 1982.
- Lane, Robert E: *The loss of happiness in market democracies*. New Haven and London: Yale University Press, 2000.
- Leung, Ambrose & Kier, Cheryl & Fung, Tak & Fung, Linda & Sproule, Robert: Searching for happiness: The importance of social capital. *Journal of Happiness Studies* 12 (2011): 3, 443–462.
- Leyden, Kevin M & Goldberg, Abraham & Michels, Philip: Understanding the pursuit of happiness in ten major cities. *Urban Affairs Review* 47 (2011): 69, 861–888.
- Martikainen, Liisa: The many faces of life satisfaction among Finnish young adults. *Journal of happiness studies* 10 (2009): 6, 721–737.
- Mustonen, Pekka: Determinants behind the happiness of residents in the Helsinki metropolitan area. *Research on Finnish Society* 5 (2012): 1, 29–38.
- Niemelä, Mikko & Saarinen, Arttu: The role of ideas and the institutional change in Finnish public-sector reform. *Policy and politics* 40 (2012): 2, 171–191.
- Nieminen-Sundell, Riitta: *Maisema on, työ puuttuu*. Helsinki: Sitra, 2011.
- Post, Stephen G: Altruism, happiness, and health: It's good to be good. *International Journal of Behavioral Medicine* 12 (2005): 2, 66–77.
- Rasinkangas, Jarkko: *Sosiaalinen eriytyminen Turun kaupunkiseudulla. Tutkimus asumisen alueellisista muutoksista ja asumispreferensseistä*. Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 2013.
- Rintala, Taina & Heikkilä, Matti: Is the quality of life diverging geographically? P. 165–179. In Heikkilä, Matti & Kautto, Mikko (eds.): *Welfare in Finland*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, 2004.
- Rothstein, Bo: Happiness and the welfare state. *Social Research* 77 (2010): 2, 441 – 468.
- Saari, Juhani: *Johdanto*. S. 144–150. Teoksessa Saari, Juhani (toim.): *Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta*. Helsinki: Gaudeamus, 2011.

- Saari, Juhon: Onnellisuuspolitiikka. Kohti sosiaalisesti kestäväää Suomea. Helsinki: Kalevi Sorsa säätiö, 2012.
- Siirilä, Seppo & Vaattovaara, Mari & Viljanen, Ville: Well-being in Finland: A comparison of municipalities and residential differentiation in two cities. *Fennia* 180 (2002): 1–2, 141–149.
- Torvi, Kai & Kiljunen, Pentti: Onnellisuuden vaikea yhtälö. Kansallinen arvo- ja asennetutkimus. Helsinki: EVA, 2005.
- Vaattovaara, Mari: Pääkaupunkiseudun sosiaalinen erilaistuminen: ympäristö ja alueellisuus. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 1998.
- Vaattovaara, Mari & Kortteinen, Matti: Segregaatiota ja sen inhimillisestä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä. *Talous ja yhteiskunta* 40 (2012): 3, 60–66.
- Veenhoven, Ruut: Well-being in the welfare state: Level not higher, distribution not more equitable. *Journal of Comparative Policy Analysis*, 2000, 1 (2000): 2, 91–125.
- Veenhoven, Ruut: Happiness as an aim in public policy: The greatest happiness principle. P. 658–678. In Linley, P. Alex & Joseph, Stephen (eds.): *Positive psychology in practice*. New York: Wiley, 2004.

Liitetaulukko 1. Onnellisten osuus eri suuralueilla, %.

	Kaupungin keskusta	Esikaupunki	Kuntakeskus	Maaseutu	Yhteensä
Kainuu	70,5 (194)	71,8 (433)	71,7 (289)	72,3 (374)	71,7 (1290)
Pohjois-Pohjanmaa	68,6 (694)	73,3 (2052)	77,3 (978)	78,1 (748)	74,1 (4472)
Turku	68,2 (883)	69,7 (1874)	69,4 (25)	70,6 (36)	69,2 (2818)

SUMMARY

Arttu Saarinen & Ilpo Airio & Risto Kaikkonen & Minna-Liisa Luoma: Happiness in different types of residential areas (Onnellisuus erityyppisillä asuinalueilla)

There is a dearth of research in Finland into the effect of residential area on happiness independent of other factors. The same goes for research into the associations between residential area and perceived happiness. This article aims to identify which factors explain happiness and differences in the occurrence of happiness between urban and rural municipalities in Finland. Comparisons are made between four different types of residential area (city centre, suburban area, rural settlement and rural countryside).

The research data come from the Regional Well-being and Health project from 2010. The sample was collected from the sub-region of Kainuu, Ostrobothnia (Oulu sub-region and southern Oulu) and Turku. Happiness was measured on the basis of subjective experiences. The data were analysed using logistic

regression. Two types of explanatory variables were used: sociodemographic control variables and proper explanatory variables that in one way or another are associated with the region. The variables were chosen based on earlier happiness studies.

Our results suggest that people who live in the rural countryside are happier than those who live in cities or rural settlements. The differences between rural and urban residential areas remained even when other factors explaining happiness or the respondent's geographical area were added to the regression models. Two underlying happiness factors stand out in every residential area: living in a partnership and good self-perceived health emerged as factors contributing to happiness regardless of place of residence. Regional factors such as insecurity in cities contributed very little to explaining differences in happiness between different types of municipalities.

Keywords: happiness, Finland, questionnaire, residential areas, subjective well-being.